

Голас Радзімы

№ 49 (2035)
3 снежня 1987 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

І. ФОТАКАРЭСПАНДЭНТ «Голасу Радзімы» С. КРЫЦКІ пад здымкам зрабіў такі подпіс: «Старэйшая група ўзорнага танцавальнага калектыву Мазыр-скай дзіцячай філармоніі». Гэта адно з выступленняў вядомага ў горадзе, вобласці, рэспубліцы дзіцячага калектыву мастацкай самадзейнасці. Уся-го ж Мазырская філармонія аб'ядноўвае сотні хлопчыкаў і дзяўчынак, якія ўтвараюць хоры, аркестры, ансамблі, тэатры... [Фотарэпартаж пра гэту дзі-цячую культурную ўстанову змешчаны на 7-й стар.].

ФЕСТИВАЛЬ СССР У ІНДЫ

Сёлета ў ліпені адбылося адкрыццё нацыянальнага фестывалю Індыі ў СССР. Ва ўсіх рэспубліках пабывалі госці з дружалюбнай краіны. Яны пазнаёмілі са савецкіх людзей з самабытным мастацтвам Індыі, яе культурай. Як адзначыў генеральны сакратар аддзялення Індыйска-савецкага таварыства ў штаце Біхар Дынеш Прасад Сінгх, які ў той час быў у Мінску, фестываль служыць ідэалам добра, умацавання дружбы і міру паміж нашымі народамі.

Сотні музыкантаў і танцораў, вучоных і музыкантаў вярнуліся ў Індыю з самымі лепшымі ўспамінамі аб цёплым прыёме, які аказалі ім савецкія людзі.

І вось прыйшла чарга дружалюбнаму народу прымаць у адказ пасланцоў Савецкага Саюза. 21 лістапада адкрыўся фестываль СССР у Індыі, прысвечаны 70-годдзю Вялікага Кастрычніка.

Гэтыя фестывалі, сказаў на адкрыцці свята Старшыня Савета Міністраў СССР М. Рыжкоў, які знаходзіўся ў Індыі з афіцыйным дружалюбным візітам, незвычайны падзеі ў савецка-індыйскіх адносінах, паколькі на гэты раз сустракаюцца галоўным чынам не дыпламаты, не палітычныя дзеячы дзвюх краін, а непасрэдна народы Савецкага Саюза і Індыі. Сустракаюцца, каб шчодро падзяліцца скарбам сваёй культуры і мастацтва, каб бліжэй пазнаць адзін аднаго.

У першы дзень фестывалю быў адкрыты помнік У. І. Леніну ў цэнтры Дэлі. У цырымоніі адкрыцця прынялі ўдзел Старшыня Савета Міністраў СССР М. Рыжкоў, Прэм'ер-Міністр Індыі Р. Гандзі, савецкі і індыйскія афіцыйныя асобы, шматлікія прадстаўнікі дэліскай грамадскасці.

Эпіцэнтрам фестывалю стаў карнавал на стадыёне Д. Нэру. Гонару прымаць удзел у свяце ўдасноены самыя вядомыя майстры савецкай сцэны. Надоўга запомніцца жыхарам індыйскай сталіцы сцэна з балета «Шчаўкунок» у выкананні «зорак» Вялікага тэатра, выступленні папулярных спявакоў Алы Пугачовай, Валерыя Лявончыка, артыстаў з Беларусі і іншых рэспублік Савецкага Саюза.

Пяты месяц урачыста і шырока праходзіць па нашай краіне фестываль Індыі. Набрае сілу і фестываль Савецкага Саюза ў Індыі, які працягнецца цэлы год. Гэтыя святы служаць справе далейшага ўмацавання традыцыйнай дружбы двух вялікіх народаў.

Грамадскасць свету шырока каменціруе і афіцыйны візіт Старшыні Савета Міністраў СССР М. Рыжкова, час якога супаў з пачаткам фестывалю.

У час сустрэчы М. Рыжкова з Прэм'ер-Міністрам Р. Гандзі і іншымі кіраўнікамі Індыі быў прадоўжаны грунтоўны абмен думкамі па актуальных праблемах міжнароднай абстаноўкі і шырокаму колу пытанняў савецка-індыйскіх адносін. Пры гэтым было пацверджана, што Савецкі Саюз і Індыя надаюць асаблівае значэнне пытанням ліквідацыі ядзернай пагрозы, спынення гонкі ўзбраенняў і раззбраення, вырашэнню тых задач, якія пастаўлены Дэліскай дэкларацыяй.

М. Рыжкоў і Р. Гандзі выказалі перакананасць у тым, што паспяховае развіццё дружалюбных савецка-індыйскіх адносін ва ўсіх галінах будзе і ў далейшым плёна служыць карэнным інтарэсам народаў абедзвюх краін, справе ўмацавання міру і ўсеагульнай бяспекі.

Адбылася сустрэча М. Рыжкова з прадстаўнікамі індыйскіх дзелавых колаў. Больш як дзвесце бізнесменаў прадстаўлялі як буйныя, так і сярэдня і невялікія кампаніі практычна з усіх штатаў Індыі. Гэта сведчыць аб сур'ёзнай цікавасці з боку індыйскага дзелавога свету да працэсу перабудовы ў галіне эканомікі ў нашай краіне, далейшага развіцця гандлёва-эканамічных сувязей з Савецкім Саюзам. М. Рыжкоў адказаў на шматлікія пытанні ўдзельнікаў сустрэчы.

Старшыня Савета Міністраў СССР наведваў адзін з маладых навуковых цэнтраў краіны — нацыянальны інстытут імуналогіі, аглядаў яго лабараторыі.

У Доме савецкай навукі, культуры і мастацтва ў Дэлі М. Рыжкоў сустрэўся з актывам Індыйска-савецкага культурнага таварыства (ІСКТ) і таварыства «Сябры Савецкага Саюза» (ТССС).

Перад адбыццём М. Рыжкова на Радзіму адбылася яго прэс-канферэнцыя ў Дэлі. Старшыня Савета Міністраў СССР выступіў у канферэнц-зале Віг'ян Бхаван перад журналістамі розных краін, якія асвятлялі візіт.

КАСМІЧНЫЯ ДАСЛЕДАВАННІ

У ПАЛЁЦЕ

«ПРАГРЭС-33»

Працягваецца касмічная вахта Юрыя Раманенкі і Аляксандра Аляксандрава.

На арбітальны комплекс «Мір» прыбыў чарговы аўтаматычны транспартны карабэль — сёмы па ліку з серыі грузавых караблёў забеспячэння самага працяглага ў гісторыі касманаўтыкі пілагуемага палёту. Пасля праверкі герметычнасці стыковачнага вузла былі адкрыты пераходныя люкі, і экіпаж пачаў разгрузку дастаўленага абсталявання.

Апрача работ з караблём «Прагрэс-33», касманаўты павінны будучы выканаць шэраг геофізічных даследаванняў. Запланаваны візуальныя назіранні і фотаздымкі асобных участкаў зямнога паверхні.

БЕЛАРУСЬ У ААН

ВЫСТУПЛЕННЕ ПАСТАЯННАГА ПРАДСТАЎНІКА

У Першым камітэце (палітычныя пытанні і пытанні бяспекі, уключаючы раззбраенне) Генеральнай Асамблеі ААН выступіў пастаянны прадстаўнік Беларускай ССР пры ААН Л. Максімаў. Ён адзначыў, што дэлегацыя БССР выступае як адзін з сааўтараў прапановы аб стварэнні ўсеагульнай сістэмы міжнароднага міру і бяспекі.

Чалавецтва падыходзіць да такога этапу развіцця, калі стала зусім яснай гістарычнай неабходнасць выбару або працягваць блуканне ў лабірынце ядзерных тупікоў, які мае ўсе шанцы ператварыцца ў саркафаг, або намяціць дакладную дарогу з адрэгуляваным рухам і сумесна ісці па ёй да ўсё больш бяспечнага міру. Патрэбна такая канцэпцыя міжнароднай бяспекі, такая яе сістэма, якая забяспечыць бяспецы сапраўдны, а не ўяўны характар. Такой ідэяй заклікана стаць усеагульная сістэма міжнароднага міру і бяспекі. Дзяржавы павінны кіравацца прыярытэтам агульначалавечых інтарэсаў. Сапраўдная бяспека можа быць толькі ўсеагульнай. Усе дзяржавы маюць аднолькавае права на бяспеку. Яна можа быць забяпечана толькі палітычнымі сродкамі. Сістэма бяспекі павінна быць усеагульнай — у дваякім сэнсе: ахопліваць усе дзяржавы, вялікія і малыя, будавацца іх сумеснымі, калектыўнымі намаганнямі і ахопліваць усе ас-

ноўныя сферы міжнародных адносін.

Мы бачым неабходнасць істотнага і сур'ёзнага павышэння ролі ААН, агульнапланетарнага форуму, у сучасным свеце, заявіў прамоўца. ААН заклікана стаць сапраўдным цэнтрам узгаднення дзеянняў дзяржаў, рэалізаваць на практыцы гэты патэнцыял, закладзены ў яе Статуце, і ў канчатковым выніку, паступова прыняць на сябе функцыі гаранта надзейнай, усеагульнай бяспекі ўсіх дзяржаў і народаў.

Прамоўца спыніўся на асноўных напрамках фарміравання ўсеагульнай сістэмы міжнароднай бяспекі — ваенна-палітычным, эканамічным, экалагічным, гуманітарным, на кожным з якіх сацыялістычнымі краінамі вылучаны сур'ёзныя, канкрэтныя і далёка ідучыя прапановы.

КАНТРАКТЫ

СУПРАЦОЎНІЧАЮЦЬ АЎТАМАБІЛЕ- БУДАЎНІКІ

Буйны кантракт заключаны паміж знешнегандлёвым аб'яднаннем ЧССР «Марцімекс» і аўтазаводам «БелАЗ» на 1988 год. Калектыў завода цяжкага машынабудавання ў славацкім горадзе Марцін паставіць беларускім аўтамабілебудавальнікам 340 дызельных рухавікоў і запасныя часткі да іх на суму 47 мільёнаў рублёў.

Узаемадзеянне савецкага прадпрыемства з чэхаславацкімі машынабудавальнікамі развіваецца з 1980 года. Сёння «БелАЗы» з маторамі з ЧССР працуюць на ўсёй тэрыторыі Савецкага Саюза — ад Крайняй Поўначы да Сярэдняй Азіі.

ГРАМАДСКАЕ ХАРЧАВАННЕ

«ВІТАМІННАЕ», «ФРУКТОВАЕ» І ІНШЫЯ

Пакаштаваць фірменнага чаю, настоенага на духмяных травах, лясных ягадах і ліпавым цвечце, запрасіла першых наведвальнікаў віцебскае кафэ «Вітаміннае». Адначасова прапанаваўлі багаты выбар ласункаў: сокаў, катэйляў, фруктаў, кулінарыі з агародніны. Па задуме стваральнікаў, новае кафэ — своеасаблівая дэгустацыйная зала, дзе можна ацаніць вартасць асартыменту тавараў размешчанага за сцяной магазіна «Гародніна-садавіна», узяць на заматку «сакрэты» страў, якія спадабаліся.

Такія міні-кафэ і бары вырашана адкрыць пры ўсіх буйных гароднінных

магазанах абласнога цэнтра. Услед за «Вітамінным» прынялі гасцей «Фруктовае» і «Дэсертнае» кафэ.

НОВАЕ ПРАДПРЫЕМСТВА

МІНУЮЧЫ БАЗУ — НА ПРЫЛАВАК

Новае аграгандлёвае прадпрыемства «Кадзіна» створана на базе прыгараднага саўгаса — цяплічнага камбіната. У яго склад увайшлі тры магазіны Магілёўскага гарплодагароднінагандлю з усімі сваімі штатамі і маёмасцю. Цяпер уся гароднінная прадукцыя, мінулы перавалачны гарадскія базы, трапляе адразу на прылаўкі фірменных магазінаў.

«Кадзіна» — буйнейшы ў Магілёўскай вобласці вытворца гародніннай прадукцыі. Зімяняя цяпліца займае тут амаль дзевяць гектараў. На гародзе над шклом і ў адкрытым грунце вырошчваецца больш за трыццаць відаў розных культур. Чакаемыя валавы збор, а ён яшчэ працягваецца ў цяпліцах, складе больш чым семнаццаць тысяч тон. У гаспадарцы дзейнічае свой перапрацоўчы цэх магутнасцю мільён умоўных адзінак кансерваванай гародніны ў год. Да канца пяцігодкі аб'ём кансервумай прадукцыі ўзрасце ў паўтара раза. З уводам у строй новага ховашча «Кадзіна» зможав гандляваць свежай гароднінай круглы год.

ТАВАРЫ ДЛЯ НАРОДА

ШТО «УМЕЮЦЬ» ГАДЗІННІКІ?

У адказ на гэтае пытанне канструктары мінскага завода «Электроніка» з гатоўнасцю дэманструюць новыя спажывецкія ўласцівасці сваіх вырабаў. Адна з іх — лічбавая настройка дэкладнасці ходу. Сэнс яе ў тым, што ў выпадку адхіленняў спажыву не трэба звяртацца за дапамогай у майстэрню, а можна самому вызначыць напраўку і адрэгуляваць хронометр. Менавіта гэтую вартасць маюць нарочныя гадзіннікі «Электроніка-52» і «Электроніка-53». Ужо наладжана іх масавая вытворчасць.

У ліку толькі што ўкараненых навінак — нарочныя гадзіннікі для юнакоў у пластмасавым корпусе і кішэняныя. У бліжэйшы час завод пачынае выпуск гадзіннікаў, якія маюць, акрамя электроннага «цыферблата», разгорнуты календар, секундамер, будзільнік і таймер. Усяго ж мінчане ўжо вырабляюць хронометры 15 мадэлей у 48 варыянтах.

ФОТАРЭПАРТАЖ

Урачыста і ярка прайшло на беларускай зямлі святкаванне 70-годдзя Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. Прыгожа прыбраліся да знамянальнай падзеі вялікія і малыя гарады, паселішчы, вёскі. Загадзя рыхтаваліся і людзі. І вось настаў момант, калі свята выплеснулася на нашы вуліцы, плошчы, у скверы і паркі. Паглядзіце на здымкі, зробленыя ў старажытным Навагрудку ў першыя дні лістапада. Вось так маляўніча і захапляюча адзначалі юбілей рэвалюцыі яго жыхары. Тут было ўсё: многа музыкі, песень, танцаў, гаманлівы кірмаш, свята народных рамёстваў, вялікае шматколерае свята для дзяцей у парку культуры і адпачынку. Нават Гродзенскі запарк са сваімі насельнікамі быў уключаны ў праграму для малышоў. Мясцовыя фізкультурнікі прынялі ўдзел у мастацка-спартыўным прадстаўленні. А кульмінацыяй стаў вясёлы карнавал і святочны феерверк. Арганізатары яркай падзеі на выдумку і фантазію не паскупіліся. Таму кожны, хто быў у той дзень у Навагрудку, знайшоў для сябе нешта цікавае і запамінальнае.

НА ЗДЫМКАХ: у час свята горада і раёна ў Навагрудку.

СУСТРЭЧА ПРАЗ ДЗЕСЯЦІГОДДЗІ

НАДЗЕІ САЛДАТ ЭЛЬБЫ

Сярод памятных рэліквій, якія захоўваюцца ў сямейным архіве беларускага настаўніка з вёскі Морац Аляксандра Сільвашкі, яму, як ён гаворыць, асабліва дарагія дзве фатаграфіі. Адна з іх вяртае да апошніх дзён другой сусветнай вайны. Ён, дваццацігадовы гвардыі лейтэнант Савецкай Арміі, стаіць у абдымку з малодшым лейтэнантам амерыканскай арміі Уільямам Робертсанам. Здымак зроблены 25 красавіка 1945 года, калі дзёр амерыканскага афіцэра разведвальнай службы 1-га батальёна 273-га палка 69-й дывізіі выйшаў да Эльбы і сустрэўся з савецкімі салдатамі. Фатаграфія абышла старонкі многіх газет і часопісаў, стала гістарычным дакументам, своеасаблівым сімвалам баявога брацтва па зброі, добрай волі дзвюх дзяржаў антыгітлераўскай кааліцыі.

Другі здымак зроблены ў 1975 годзе, калі абодва салдаты сустрэліся ў Савецкім камітэце ветэранаў вайны, які запрасіў Уільяма Робертсана на святкаванне 30-годдзя Перамогі над фашысцкай Германіяй.

— З Уільямам Робертсанам я мог бы сустрэцца і раней, праз дзесяць год пасля вайны, калі амерыканскія сябры запрасілі нас, некалькіх салдат Эльбы, наведаць іх краіну, — гаворыць Аляксандр Сільвашка. — Але амерыканскі дзяржаўны дэпартамент тады не даў нам візы. Гэтае рашэнне пакінула ў сэрцы горкі асядак. Не менш яно засмуціла і маіх вучняў, якім я выкладаю гісторыю і не раз раскажыў аб незабыўных красавіцкіх днях 1945 года, калі рускі і амерыканскія салдаты паціснулі адзін аднаму рукі, пра клятву — мацаваць дружбу, народжаную ў агні вайны супраць фашызму, якую мы тады далі. Мае выхаванцы здзіўляліся: няўжо забылася мінулае? Іх не магло гэта не хваляваць, таму што многіх вайна пакінула сіротамі. У Беларусі кожны чацвёрты жыхар стаў ахвярай гітлераўскіх акупантаў ці не вярнуўся з поля бою.

Дзеці — народ дапытлівы. Ім усё хочацца ведаць, да ўсяго дакапацца. Не раз на ўроках узнікала размова аб узаемаадносінах з Амерыкай, якія выклікалі трывогу. Цікавіла іх, ці ёсць весткі аб амерыканскіх салдатах, з якімі звёў лёс на Эльбе. Але пабачыцца з некаторымі з іх, у тым ліку і з Уільямам Робертсанам, я змог толькі праз трыццаць год.

Як было прыемна даведацца, што пасляваеннае жыццё ў майго амерыканскага пабраціма складалася шчасліва. Уільям Робертсан стаў прафесарам-нейрахірургам, выгадаваў траіх дзяцей. Я таксама не магу паскардзіцца на свой лёс. Вучыўся ва ўніверсітэце, потым

зкончыў педагогічны інстытут. Вось ужо многія гады працую дырэктарам школы ў Клецкім раёне. У мяне дзве дачкі. Яны таксама сталі педагогамі.

Гэта сустрэча прынесла радасць і ў іншых адносінах. Яна пацвердзіла, што салдаты Эльбы верныя клятве, данай тады, у 1945 годзе, напярэдадні Перамогі: зрабіць усё, каб не дапусціць новай вайны, каб амерыканскі і савецкі народы жылі ў дружбе.

У гэтым, як гаворыць Аляксандр Сільвашка, ён пераканаўся яшчэ раз, калі ў 1985 годзе ў Таргау сабраліся многія з удзельнікаў сустрэчы на Эльбе, каб гучна заявіць: толькі ў давер'і адзін да аднаго, толькі ў ўзаемным імкненні да раззбраення і супрацоўніцтва — залог мірнага жыцця на планеце. У гэтым ён пераканаўся, пабываўшы на рэшчце летася па запрашэнню саюза ветэранаў Эльбы, які ўзначальвае цяпер Уільям Робертсан, у Амерыцы.

— Адно з самых важных адкрыццяў, якое я зрабіў для сябе, падарожнічаючы па Амерыцы, — тлумачыць Аляксандр Сільвашка, — гэта тое, што людзей працы, простых амерыканцаў, у такой же меры, як і нас, савецкіх людзей, хвалюе пытанне аб міры. Іх не менш трывожыць той факт, што ў свеце цяпер назапашана столькі ядзернай зброі, што яе з лішкам хопіць, каб знішчыць нашу зямную цывілізацыю. Яны таксама асуджаюць гонку ўзбраенняў, на якой дзялікі, што спецыялізуецца на военным бізнесе, нажываюць вялікія капіталы, вераць у тое, што агульнымі намаганнямі можна прадухліць навясную над светам катастрофу. Дзе б

мы ні былі, а маршрут наш пралягаў праз дзесяць гарадоў, у тым ліку Вашынгтон, Нью-Йорк, Канзас—усюды нас сустракалі як жаданых гасцей. Муніцыпалітэты Канзаса і Даласа прынялі рашэнне ўнесці маё імя ў спіс ганаровых грамадзян гэтых гарадоў. Я расцэнюваю гэты факт, як даніну павягі ўсім салдатам мінулай вайны, якія ў цяжкую гадзіну выпрабаванняў не толькі выканалі сумленна свой абавязак перад чалавецтвам — закрылі шлях фашызму, але і сёння стаяць у першых радах барацьбы за мір, за сцвярдэнне ідэалаў, за якія яны прайшлі сваю кроў.

Паездка ў Амерыку, па словах Аляксандра Сільвашкі, пакінула глыбокі, незабыўны след у яго памяці, надала новай сілы і ўмацавала аптымізм. У яго з'явілася там нямала новых добрых сяброў. Адзін з іх Джон Драйлінг, у сям'і якога Сільвашка правёў некалькі гадзін, прыслаў такое пісьмо: «Вы выдатны пасол міру, і я жадаю вам, усёй сям'і, усім вашым вучням заўсёды чыстага неба. Мір вашаму дому».

Аляксандр Сільвашка ў гэтыя дні зноў збіраецца ў Амерыку. Прышло запрашэнне ад сяброў, з якімі пабратава вясна 1945 года на Эльбе. Едзе не адзін—з генералам Альшанскім, які служыў у суседнім 175 палку і вайну закончыў яфрэйтарам.

— Гэта наша паездка прыпадае на час, калі ў Вашынгтоне павінна адбыцца сустрэча кіраўнікоў дзвюх краін — Генеральнага сакратара ЦК КПСС Міхаіла Гарбачова і прэзідэнта ЗША Рональда Рэйгана. Людзі ўсёй планеты, каму дарагія ідэалы міру, звязваюць з

ёю вялікія надзеі, а мы, хто вынес увесь цяжар мінулай вайны, тым больш.

Вясной 1945 года будучыня здавалася нам бязвоблачнай. Мы лічылі гэтую вайну апошняй у гісторыі чалавецтва. Але тая вера, на жаль, пачала мала-памалу гаснуць. У гандляроў смерцю свае законы. Мы сталі сведкамі нараджэння страшнай ядзернай зброі, здольнай спаліць усё жывое на зямлі, сведкамі бездаказных заяў, спроб стварыць у асобе савецкага народа вобраза ворага, каб апраўдаць вытворчасць ядзернай зброі, пастаўленай, па сутнасці, на заводскі канвеер. І ўсё-такі ў нас, ветэранаў вайны, салдат Эльбы, нават у самых крытычныя мінуты, не знікала надзея, што цяжары розум возьме верх. І вось мы знаходзімся напярэдадні доўгачаканай падзеі — падпісання дагавора аб ліквідацыі цялага класа ракет—сярэдняй і меншай дальнасці, які, несумненна, адкрые шлях да новых дагаворанасцей, давольці зменшыць рызыку ўзнікнення ядзернай вайны, прывядзе да разрадкі напружанасці.

Ці варта гаварыць, з якім пачуццём радасці мы едем з генералам Альшанскім на сустрэчу з амерыканскімі пабрацімамі. Едем, каб выказаць сваё задавальненне, заявіць ад імя савецкіх ветэранаў другой сусветнай вайны, салдат Эльбы, аб сваёй гатоўнасці мацаваць справу міру, зрабіць усё магчымае, каб нашы дзеці і ўнукі жылі ў міры і згодзе.

Анатоль СТУК.

НА ЗДЫМКУ: Аляксандр СІЛЬВАШКА.

Фота Я. КОКТЫША.

СТВОРАНА

АБ'ЯДНАННЕ

СЕЛЬСКИХ

СПЕЦЫЯЛІСТАУ

КЛУБ «100»

Калі на ток калгаса імя Леніна Гомельскага раёна з камбайна, на якім працаваў у жніво дэпутат Вярхоўнага Савета БССР Аляксандр Палякоў, паступіла апошняе збожжа з 34-гектарнага ўчастка — азіяма пшаніца сорту «шчодрая», галоўны аграном Сцяпан Белікаў падсумаваў валавы збор з гэтай плошчы. Кожны гектар «шчодрой» даў па 104,6 цэнтнера зерня! Так, названы калгас — гаспадарка высокай культуры земляробства. Сам Белікаў — гарачы прыхільнік усяго перадавага. Дзе што ўбачыць лепшае, укараняе ў сваёй гаспадарцы. На доследным полі калгаса ён выпрабуе дзесяткі новых сартоў розных сельскагаспадарчых культур.

— Мне, як спецыялісту, — гаворыць Сцяпан Іванавіч, — вельмі дапамагаюць заняткі ў абласным клубе «100». Там я многаму навучыўся, многае пераняў.

Што ж гэта за клуб такі? Створаны ён па ініцыятыве галоўнага агранома калгаса «Перамога» Жыткавіцкага раёна Ніны Мельнікавай, якая і ўзначаліла яго.

Два гады назад у гэтай гаспадарцы на асобных участках быў атрыманы ўраджай па 100 цэнтнераў трышкіале і каля 90 цэнтнераў азіямай пшаніцы з гектара. Тады Ніна Антонаўна паставіла перад сабой мэту давесці ўраджайнасць збожжавых у бліжэйшыя гады да 100 цэнтнераў з гектара на ўсіх палях свайго калгаса. Праўленне «Перамогі» заключыла пагадненне на творчае супрацоўніцтва з пяцію навукова-даследчымі інстытутамі Беларусі. З дапамогай вучоных Н. Мельнікава і занялася павышэннем культуры земляробства, укараненнем інтэнсіўных тэхналогій вырошчвання збожжавых і іншых культур. Яна першая і падала думку аб'яднаць сілы спецыялістаў перадавых гаспадарак раёна, каб сумесна весці пошук шляхоў да высокіх ураджаў. Так быў створаны раённы клуб «100», куды ўвайшлі галоўныя аграномы шасці гаспадарак. Праз некаторы час да іх далучыліся спецыялісты калгасаў і саўгасаў іншых раёнаў Гомельшчыны. І тады ўжо пры абласным аграпраме быў створаны клуб «100», членамі якога сталі больш за 40 спецыялістаў гаспадарак вобласці.

— Мадэліраванне ўраджаю, прымяненне ўсяго комплексу аграпрамысловых сістэм аховы раслін — аснова ў нашай рабоце, — раскажвае член клуба «100» галоўны аграном калгаса імя Жданава Жыткавіцкага раёна П. Бахун. — Не атрымаў жа данага — аналізуй прычыны няўдачы, шукай, дзе дапушчаны пралікі.

Па інтэнсіўнай тэхналогіі ў Гомельскай вобласці сёлта вырашчаны збожжавыя на плошчы звыш 120 тысяч гектараў. Амаль 300 гаспадарак атрымалі па 30 цэнтнераў зерня з гектара. У дзесяці калгасах і саўгасах ураджайнасць перавысіла 50 цэнтнераў і ў шасці — 60 цэнтнераў з гектара. У калгасе «Перамога» Жыткавіцкага раёна новы сорт ячменю «азімут» даў звыш 80 цэнтнераў зерня з гектара.

Члены клуба «100» маюць намер кожны год дасягаць такой высокай ураджайнасці.

Мікола СТАРЧАНКА.

АМАРАНТ, ГАЛЕГА І ІНШЫЯ

Экзатычныя назвы гэтых траў, што пасяліліся на полі кармавых культур Цэнтральнага батанічнага саду АН БССР, у хуткім часе стануць прывычнымі для беларускай вёскі. Так лічаць вучоныя, якія вырашылі акліматызаваць ва ўмовах рэспублікі новыя сельскагаспадарчыя расліны.

Вось, напрыклад, галега ўсходняя—высокая, у чалавечы рост расліна, якая ўтварыла густыя зараснікі. За два ўко-

сы яна дае на круг да 800 цэнтнераў зялёнай масы. Прычым якой: 100—120 цэнтнераў кармавых адзінак з гектара і да 30 цэнтнераў страўнага пратэіну! Спецыялісты ведаюць, што традыцыйныя культуры па гэтых паказчыках уступаюць. Яшчэ вышэйшыя ўкосы—да 1 000 цэнтнераў—пасеянай на суседнім участку сільфіі пранізаналістай. У Паўночнай Амерыцы яна расце ў поймах рэк і прывычная да паводак. Вучо-

ныя лічаць яе вельмі перспектыўнай для забалочаных глеб Палесся і Віцебскай вобласці. Вывады аб высокай каштоўнасці такога корму, зробленыя пасля лабараторных даследаванняў, пацвердзіліся і на фермах тых гаспадарак, дзе для эксперыменту выкарыстоўвалі сільфію. У параўнанні з традыцыйным рацыёнам выхад малака яна павялічвае на 0,8 літра і на 0,2 працэнта павышае яго тлустасць.

З амерыканскага кантынента трапіў на дзялянкі Батанічнага саду і амарант—сельскагаспадарчая культура ацэкаў дакільна-малавага часу. Некаторыя яго

віды выкарыстоўваюць у салатах, а зерне ідзе ў ежу чалавека, спелыя расліны—на корм жывёле. У амаранце вельмі многа бялку і амінакіслот—значна больш, чым у ячмені, пшаніцы і кукурузе, ён засушаўстойлівы. Вольні калгаса-камбіната «Памяць Ільіча» Брэсцкага раёна, саўгасаў «Сялюты» Віцебскага, «Азёрны» Мінскага, калгаса «Ленінскі шлях» Слуцкага раёнаў і іншых пераконвае, што не толькі на доследных дзялянках, дзе аберагавецца кожная сцяблінка, але і на вялікіх палях навасельцы даюць высокі ўраджай.

Д. ПАТЫКА.

[Окончание. Начало в № 45].

В резолюции не подчеркивалось, что Всебелорусский Совет, образованный из состава съезда, является временным органом власти. Окончательное же решение вопроса о государственном устройстве Белоруссии передавалось Всебелорусскому учредительному собранию. Резолюция призывала к немедленной организации территориальных белорусских войск, учреждению представительства при центральной власти, выдвигала требование о самостоятельном участии белорусской делегации в мирных переговорах в Бресте.

В резолюции ничего не говорилось о взаимоотношениях с областными и местными органами Советской власти Западной области и фронта. И это было не случайно. Съезд не дал ответа на главный вопрос: кому же должна принадлежать власть в «самоопределившейся» Белоруссии. Разумеется, не определялся и классовый характер этой власти. «Такое решение, — отмечает видный белорусский историк В. Круталевич, — означало непризнание существующей Советской власти в Западной области. И не только непризнание, но и узурпацию власти. Этим решением съезд противопоставил себя Октябрьской революции».

СНК Западной области и фронта, учитывая широкую волну протеста трудящихся масс, принял чрезвычайные меры в отношении «белорусского съезда» и его руководящих органов. 17 декабря он своим постановлением распустил съезд. Однако члены президиума, являвшиеся главными представителями белорусских националистических партий и правых эсеров, не подчинились решению СНК. 18 декабря на подпольном заседании в железнодорожном депо Либава-Роменской железной дороги лидеры националистов решили развернуть борьбу с большевиками, создали исполнительный комитет Совета съезда, который и стал политическим центром националистической контрреволюции, развернул работу по «белорусизации Советов», а белорусской войсковой раде предложил начать «активную деятельность по подготовке восстания».

После роспуска съезда, противопоставившего себя революционной власти, буржуазная и мелкобуржуазная пресса открыла кампанию клеветы против большевиков, обвинив их в узурпации власти. Однако эта клевета была убедительно разоблачена большевиками. Еще 18 декабря председатель СНК Западной области К. Ландер в телеграмме ВЦИК, Совнаркому РСФСР и Наркомату объяснил причины роспуска съезда, заключающиеся в том, что съезд пытался создать контрреволюционное правительство, присвоить себе функции государственной власти. 19 декабря член Облкомзапа И. Алибегов об этом информировал И. Сталина — наркома по делам национальностей. Действия СНК Западной области по пресечению контрреволюции были одобрены центральными советскими органами.

3 января 1918 года ВЦИК принял постановление В. И. Лениным о пресечении контрреволюционных действий, направленных на присвоение функций государственной власти. В нем указывалось на необходимость подавлять такие действия «всеми имеющимися в распоряжении Советской власти средствами, вплоть до применения вооруженной силы».

Но националистические деятели и после этого не отказались от своих намерений, стали апеллировать к ЦК партии эсеров, Учредительному собранию, городским думах, губернским и уездным земствам с требованием поддержать их борьбу «за национальные идеалы». В таком же духе 25 января на III Всероссийском съезде Советов выступил Ф. Гриб, возглавлявший группу «белорусских социалистов». Он заявил, что СНК Западной области и фронта незаконно распустил «белорусский съезд», в связи с чем предлагал передать вопрос о разрешении государственной власти в Белоруссии на рассмотрение Учредительного собрания.

Делегаты съезда отвергли это предложение. Выступивший на съезде К. Ландер раскрыл подлинные цели белорусской националистической контрреволюции. «Мы утверждаем, — заявили делегаты съезда, — что белорусскому народу, русской революции чужды эти люди, что ничего общего с трудовым белорусским народом они не имеют. Еще раз глубоко протестуем и снимаем с революционного белорусского народа навет этих чуждых незнакомцев и торжественно заявляем, что Белоруссия отдает Советской власти все, что есть у нас великого и мощного для сокрушения всего того, что так или иначе стоит на нашем творческом пути к новому миру, к социализму, к интернационализму». Съезд одобрил действия Совнаркома Западной области по пресечению

националистической контрреволюции.

После победы Октября внутренняя контрреволюция не имела сколько-нибудь широкой социальной базы, а черпала кадры за счет тех, кто враждебно встретил Советскую власть или был введен в заблуждение псевдосоциалистическими фразами меньшевиков, эсеров, краснабав из различных националистических партий. «Белорусский съезд» со всей убедительностью показал изолированность этих отщепенцев от трудового народа. Отвергнутые рабочими и крестьянами Белоруссии националисты и их союзники из лагеря правосоциалистических партий, не располагая собственной военной силой, стали откровенно поддерживать контрреволюционные выступ-

ления. Командование Западным фронтом отдало приказ подавить мятеж. Генерал Довбор-Мусницкий приказом главкомарха Н. Крыленко был объявлен врагом революции. В Минске и других городах Белоруссии формировались революционные отряды. На борьбу с польскими legionерами отправился Минский революционный отряд 1-й Минской революционной армии численностью 2500 человек. На осиповичском направлении, куда он прибыл, было сосредоточено 4 тысячи революционных бойцов. Этой группе войск и была поставлена задача не допустить прорыва польских legionеров к Минску. В Бобруйском уезде военные действия революционных отрядов координировал Глусский штаб Крас-

В Витебске консолидация контрреволюционных сил проходила главным образом под лозунгом защиты Учредительного собрания. Буржуазно-помещичья контрреволюция использовала в своих классовых интересах эсеро-меньшевицкий блок, различные националистические партии и организации, которые являлись наиболее удобной ширмой, прикрывавшей устремления кадетов. С целью объединения антисоветских сил в губернии меньшевики и эсеры предприняли попытку создать так называемый «Совет депутатов». Они готовили открытое антисоветское выступление в Витебске к моменту открытия Учредительного собрания. Свои действия они увязывали с развертыванием наступления польских legionеров. В этой обстановке в городе активизировали свою деятельность и отдельные законспирированные офицерские группы.

По распоряжению Витебского губкома РСДРП(б) советские органы приняли необходимые меры обороны. Во все уездные Советы была направлена телеграмма, призывающая дать решительный отпор провокациям контрреволюции. Одновременно губисполком принял решение распустить «Совет депутатов», который в спешном порядке готовился созвать съезд представителей городских дум и земств.

Контрреволюция вынуждена была изменить свою тактику. Но от своих замыслов не отказалась: 4—5 января 1918 года, накануне и в день открытия Учредительного собрания, она организовала в городе «мирные демонстрации» и выступления под лозунгом «Власть Учредительному собранию». Большевики и эсеры рассчитывали этим подтолкнуть рабочих и солдат на антисоветское выступление. Усилия их оказались безрезультатными: ни одно предприятие, ни одна воинская часть не приняла участия в этих «демонстрациях». Тогда контрреволюция перешла к открытому вооруженному сопротивлению — устроила в Витебске погром.

В результате активных действий красной гвардии и рабочих дружин контрреволюционное выступление было подавлено.

Контрреволюционные элементы, буржуазные и мелкобуржуазные партии пытались организовать выступления против Советской власти под лозунгом защиты Учредительного собрания не только в Витебске, но и в других городах Белоруссии. Еще 28 ноября, например, Минская городская дума в честь Учредительного собрания устроила торжественное собрание с участием правосоциалистических и националистических партий. Его участники разглаживали о необходимости организации широкого фронта в поддержку Учредительного собрания. 3 декабря городская дума попыталась даже организовать в Минске манифестацию под лозунгом «Вся власть Учредительному собранию». Аналогичные демонстрации антисоветские силы пытались организовать в Могилеве, Гомеле, Бобруйске, Орше. Однако все попытки меньшевиков, эсеров, националистов и других противников Советской власти не могли спасти Учредительное собрание. На опыте борьбы с контрреволюцией трудовые народные массы окончательно изжили парламентские иллюзии. В этой связи 9 января 1918 года газета «Звезда» писала: «Нежданно скоро Учредительное собрание показало, что оно не способно, не желает и не может идти по тому пути, по которому идет Советская власть, по тому пути, встать на который требуют народные массы, что оно может быть только помехой в проведении в жизнь требований пролетариата. Еще в зародыше, не открывшись, оно пережило свой век, и нашей задачей в настоящий момент является только убрать труп его, чтобы он не превратился в очаг контрреволюционной заразы. Это пролетариат сделал. Теперь перед нами становятся новые задачи организации и укрепления Советской России. Тем самым газета «Звезда» выразила волю трудящихся Белоруссии, их неуклонное стремление к упрочению завоеваний социалистической революции».

В ходе борьбы за укрепление Советской власти в Белоруссии контрреволюционные силы терпели одно поражение за другим. Отсутствие опоры в массах — вот главная причина, которая не дала ей возможности осуществить свои планы. Говоря о причинах столь быстрой победы пролетарской революции, В. И. Ленин писал: «По всей России вздымалась волна гражданской войны, и везде мы побеждали с необыкновенной легкостью именно потому, что плод созрел, потому что массы уже продавали весь опыт соглашательства с буржуазией. Наш лозунг «Вся власть Советам», исторически проверенный массами долгим историческим опытом, стал их плотью и кровью».

ИЗ ЛЕТОПИСИ ВЕЛИКОГО ОКТЯБРЯ

ПОБЕДА РЕВОЛЮЦИИ ЗАКРЕПЛЕНА

КАК ЭТО ПРОИСХОДИЛО В БЕЛОРУССИИ

ления генерала Довбор-Мусницкого, хотя и знали, что польские legionеры никогда не будут защищать национальные интересы белорусского народа, что на первом плане у них — земля и привилегии польских помещиков. Оказавшись в изоляции, националистические деятели предложили генералу Довбор-Мусницкому скоординировать совместные действия для борьбы с Советской властью. Эта откровенная поддержка классовых врагов трудящихся была далеко не последним предательством буржуазными националистами подлинных интересов белорусского народа. Объединив свои силы с корпусом польских legionеров, националистическая контрреволюция надеялась вооруженным путем подавить Советскую власть.

Контакт с командованием корпуса установила и Центральная белорусская войсковая рада. Вступив в антисоветский сговор с польскими legionерами, она попыталась по образцу корпуса создать свою «армию». Для этой цели был сформирован даже штаб, по поручению которого на фронты направились его эмиссары с целью создания «белорусского войска». Но были организованы лишь отдельные малочисленные подразделения. Солдатская же масса, в основном состоявшая из крестьян, на эту авантюру не пошла.

Учитывая сложившуюся обстановку, Н. Крыленко отдал приказ о прекращении попыток формирования национальных частей. 2 декабря исполком Западной области и фронта постановил расформировать польские legionеры и принял меры к пресечению деятельности белорусской войсковой рады по организации белорусских частей. Мотивировалось это тем, что инициаторами формирования подобных полков выступали, как правило, не трудящиеся, а разные националистические организации, преследующие единственную цель — создать вооруженные силы для борьбы с Советской властью. И это было неоспоримым фактом.

Северо-Западный областной комитет РСДРП(б) принял соответствующие меры по пресечению контрреволюционных действий рады. 5 декабря СНК Северо-Западной области и фронта, заслушав доклад К. Ландера о враждебной деятельности националистов, постановил белорусскую войсковую раду распустить, а ее главарей передать военно-революционному трибуналу.

Однако и это не остановило националистов. Они продолжали активно помогать Довбор-Мусницкому готовить антисоветский мятеж. Мятеж польских legionеров не случайно совпал по времени с подготовкой «белорусского съезда». Выступление корпуса Довбор-Мусницкого явилось одним из звеньев в общей цепи контрреволюционных мятежей Каледина, Дутова и Центральной украинской рады в конце 1917 — начале 1918 годов.

В обстановке нарастающей опасности со стороны контрреволюции А. Мясников, замещавший в этот период Верховного главнокомандующего, 14 декабря издал приказ, в котором польскому корпусу предлагалось в полном составе подчиниться командованию Западного фронта и безотлагательно провести демократизацию своих частей. Довбор-Мусницкий не подчинился и этому при-

казу, возглавляемый С. Вилюгой. Красногвардейцы вместе с 51-м стрелковым полком сдерживали legionеров на случком направлении. Гомельский красногвардейский отряд численностью тысяча бойцов не допускал прорыва legionеров к Жлобину. Могилевский отряд, в составе которого находилось 4300 бойцов, был сосредоточен в районе Рогачева. Отряд 10-й армии сдерживал наступление legionеров из Молодечно на Минск.

Действия по ликвидации мятежа возглавил революционный полевой штаб при Ставке Верховного главнокомандующего, который назначил И. Вацетиса и И. Павлуновского командующими группами революционных войск. В ночь на 31 января их войсками была разбита 1-я польская дивизия и занят Рогачев. Польские солдаты массами сдавались в плен. Часть их разбрелась, бросив оружие. Бесславно закончился поход генерала Довбор-Мусницкого против молодого Советского государства.

Оказались разгромленными и другие очаги контрреволюции на территории Белоруссии. В конце ноября 1917 года в Гомеле была раскрыта контрреволюционная организация «Порядок», которая пыталась создать военные формирования из офицеров царской армии для борьбы с Советской властью. Ее тайные резиденты действовали в Минске, Смоленске, Полоцке, Витебске, Орше, Могилеве и других городах. Они сколачивали ударные силы, которые должны были начать боевые действия одновременно с выступлением польских legionеров. Им предстояло захватить железнодорожные станции и сорвать переброску советских войск в районы военных действий. Арест активных участников этой контрреволюционной организации в Гомеле дал возможность органам Советской власти вовремя обезвредить контрреволюцию и в других городах.

Пытались организовать фронт сопротивления Советской власти контрреволюционные элементы и в Могилеве. После ликвидации контрреволюционной Ставки антисоветские элементы стали там группироваться вокруг «Союза земельных собственников», который проводил разнузданную агитацию против Советской власти и сопротивлялся проведению мероприятий местных советских органов. Эту контрреволюционную организацию возглавлял князь Святополк-Мирский. В ее руководящее ядро входили бывший могилевский губернатор барон Карл Колькен, польский магнат Сигизмунд Левицкий и другие. Они были связаны с генералом Довбор-Мусницким и готовились оказать ему активную помощь в борьбе с Советской властью. Заговорщики тщательно разработали план захвата революционной Ставки в Могилеве, а после ареста членов губкома партии большевиков и губисполкома рассчитывали поднять восстание в городе и губернии. Но и здесь организаторам заговора не удалось осуществить свои планы. Они не располагали значительными силами. Их поддерживали только помещики и небольшая группа монархически настроенных офицеров. 23 ноября Могилевский губернский Совет крестьянских депутатов принял решение арестовать помещиков, выступавших против Советской власти. После этого вскоре был ликвидирован и «Союз земельных собственников».

REMELTING

A WORKER AT THE MINSK TRACTOR PLANT LOOKS AT WHAT HAS BEEN AND STILL CAN BE DONE TO FURTHER PERESTROIKA

I MUST SAY that I am still feeling exhilarated by the 70th anniversary of the Great October Revolution celebrations, and even more so by the report delivered by Mikhail Gorbachev. During my lifetime I have had occasion to listen to many jubilee speeches. The latest report differs from them in one main thing—it is saturated to the utmost with truthful thoughts and takes a fresh look at the outstanding events of our post-revolutionary history.

I was born in 1948 and belong to a generation for whom the first five-year plans, the war and the times of the Stalin personality cult are no more than pages from school textbooks. In various years these textbooks were written in different ways. And, honestly, there was much that I did not understand or was even simply confused about concerning the prewar, wartime and postwar years. Now many things have become clearer. And the main thing—there is more clarity about the cause of the stagnation which all of us have passed through and which has done a lot of harm to us.

I believe that the main damage done to us in that period was the spread of an indifferent attitude towards the working person. Much was said in those years that labour would—if not today then tomorrow—become the prime vital necessity, and very little interest was shown in how the working person lived, what he or she thought about, wanted, or aspired to.

I am a worker, and I know that a real worker can work with utmost efficiency when that individual feels that his or her labour receives a fair assessment and is justly rewarded—both materially and morally. The working person can even accept sacrifices to further the common cause if he or she is convinced that these sacrifices are really necessary. When, however, the sacrifices are merely a payment for someone's wretchedness, carelessness or laziness, people begin to rev down even in whatever belongs to his or her direct duties.

The «cooling» towards labour, which only recently was spreading far and wide, was a peculiar kind of «strike», a natural response in general to callousness and quite often simply callousness in relation to those who create all material wealth of society. Workers paid for indifference with the same coin. And it reached out deeply into our life, affecting not only individuals, but even whole work collectives.

Today many wonder why in those «stagnant» years people began to drink hard, so to speak. Moreover, not only at home, but also on the shopfloor. I think that, most likely, this was due to inner frustration, a lack of perspective in life, the surrounding lies and injustices. When you saw that idlers, parasites and spivs lived a life of plenty, bathed in luxury, increasingly becoming the «masters of lives», you, honestly, began to feel a strong urge for the bottle. The more so that it was easier to get it in those times.

When in April 1985 the Party adopted a course towards perestroika and renewal, I told myself: if the workers in trade and all those who distribute material benefits start buying all these things, then perestroika will be a success. If not, everything will continue to be empty words.

Some may disagree and say that these are just trifles, and the important thing. That the main thing is technological

progress, cost accounting, democratization, etc. Let it be so, I agree. But as long as there is no justice, no elementary justice in the distribution of benefits, as long as he who doesn't work eats well, we shall not have anything. Under-the-table influence, speculation and inequality humiliate and offend ordinary workers. But a humiliated and offended person is a bad worker. Such individuals will never believe that they are working for their own good.

Two and a half years have elapsed since the commencement of perestroika. If we recall where we were two and a half years ago, it can well be said, in full agreement with conscience, that much has changed.

We have become freer and more unfettered. I have repeatedly been abroad and I always felt that people in many countries, including capitalist ones, look much more unfettered, if you like, bolder than we do. This took me by surprise, made me envious, even angry. How can this be, I thought, we have the power of the working people, we have no exploitation, but we, in comparison with them, are so timid, cautious, even internally strained. Why?

Now the answer has been received. It has been given by the April 1985 Plenary Meeting of the Central Committee, the 27th CPSU Congress and the recent jubilee report. Bureaucratic practices, servility to rank, the implanted «cog in the wheel» mentality—all of this has fettered our thought and feeling.

The situation began to change since the spring of 1985. I shall not cite distant examples. In our shop it happened that people had to be dragged well-nigh by force to meetings. Those who took the floor often tended to speak about shop-floor affairs from paper. Incidentally, not long ago our plant was visited by the secretary of our District Party Committee. He met with the plant's YCLers and made a speech before them. Then he was asked questions. One was: «Comrade Secretary, why do you speak from paper? Is this in the spirit of perestroika?» It must be said that our guest was greatly embarrassed, but then he apologized and said that this really had nothing in common with perestroika.

Again, you will say, these are petty things. And again I shall disagree.

It's one thing—to deliver a major report, although, they say, Lenin spoke even to Party congresses having only a brief synopsis before his eyes, but it's something different—to have a talk with workers, especially young ones. If you came to this talk with a text written in advance, it means that you yourself have nothing to say. But this is nothing but disrespect for the audience.

Reflecting on the course of perestroika, I am becoming ever more convinced that very much depends on the leader. I shall again cite a bit of my own experience.

A new superintendent came to our shop—Boris Solodovnikov. With him came changes. What is known as «black» Saturdays—working overtime—disappeared. Drinking bouts during working hours practically came to a halt. There is more discipline—in respect to labour, technology and plan. We fulfil the plan for deliveries—and this is now one of the chief indicators—by 100 per cent, as we ought to. And what do you think the secret lies in? In

exactness, in constant control over the decisions taken, in the ability to listen to and—most importantly—to heed workers' opinions.

Sometimes I think: but if Solodovnikov's arrival did not coincide with the beginning of perestroika, would the effect be the same, or different? Probably, it would be different nevertheless. Not so long ago it was much more difficult than it is now to achieve such a degree of understanding between a leader and the collective. The hindrance was the same old indifference and the same old state of being fettered.

Remembering April 1985, I say that much has been done. Reflecting on the goals of perestroika, I believe that very little has yet been done.

First and foremost, the new economic mechanism has not been made full use of. Although our shop has already gone over to complete cost accounting, we have not yet really felt its advantages. Why? We still feel shy and cautious. The wage fund is now in our hands, but we kind of don't feel this: the number of workers is practically the same. We have come to elect leading personnel—foremen so far—but this hardly differs from previous appointments. Only if we raise our hands, but there are no elections—what there is is the same old «voting».

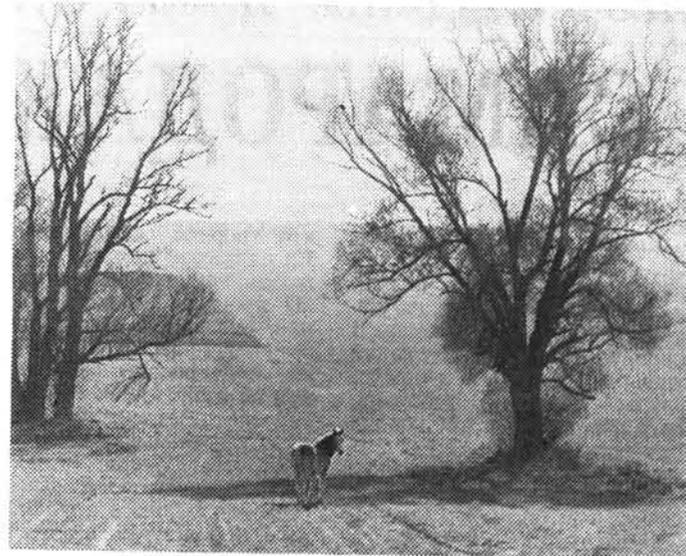
Incidentally, one often hears it said that, given the system of elections, the workers will allegedly give their preference to «kindhearted» leaders. Nonsense! Solodovnikov can by no means be called a «kindhearted» man. But if the shop superintendent were to be elected, the majority would be in favour of Solodovnikov. What the working person needs is not indulgence, but justice.

If we were to speak about the main thing that has not yet been achieved, that has not been completed but is only beginning—it is the «remelting» of the individual. Many, very many of the old habits and views have not yet been processed «into slag». Why, is the heating too weak? It is still too weak. After all, a person spends a mere eight hours in the shop. And if they are slow in bringing about changes wherever he or she spends the remaining 16 hours, this person is himself or herself in no hurry to change.

Ask whether voters know their deputies, even the deputies to the district Soviet. In their majority they still do not know them. Have the executive committees changed their style of work? Very little, I believe. More in words. Has window dressing vanished from our life? Only window dressers themselves can assert this. There is more criticism in the press, and it has become more straightforward and honest. But quite often even it is reduced to a game. A lot is being criticized, but the objects of criticism change only slowly and with much difficulty.

I believe that the key objective of perestroika is to educate everyone in the sense of his or her own dignity. This must be furthered by both glasnost and democratization. Only a self-respecting and respected person can be a real worker and a real citizen. I am convinced that real socialism is a society of independent, competent, «unfettered» and self-respecting people who are respected by all.

Vladimir DOLGOPYAT,
steel founder at the Minsk tractor plant

Village landscape.

Photo by A. VLADIMIROV

HOW TO MAKE A CITY HEALTHY

With 150 major industrial enterprises operating within the city boundaries, Minsk, the capital of Byelorussia, is one of the ecologically cleanest cities in the USSR. Does this mean that factory smoke is no longer toxic?

This was the first question put to the Vice Chairman of the Executive Committee of the Minsk City Soviet of People's Deputies Gennady SENKEVICH.

Not at all. But analyses of air samples made in the air pollution control laboratory show that the content of sulphur dioxide, carbon monoxide, hydrochloric acid and pollutants is below the permissible level. Incidentally, the Soviet Union has set very rigid toxic pollution norms.

Are there plants which exceed them in the city?

About 60 of them. However, as a result of measures developed by these enterprises toxic emissions will be reduced to an acceptable level at all plants by 1995. More than 35 million roubles will be earmarked for air pollution control.

Who monitors pollution emissions?

There is a special state inspection service. Moreover, control is exercised by trade unions in compliance with their collective agreements with the management, and by a standing commission of People's Deputies at the City Soviet. The Commission's duties for the past two and a half years have been the prevention of the pollution of open water bodies, landscape gardening, utilization of fertile soil removed from construction sites, urban sanitation, construction of fuel gas stations, transfer of motor transport to fuel gas. There are similar public commissions fulfilling the same duties in towns and at district Soviets of People's Deputies.

What measures can be taken by the commissions against polluters?

Every measure they consider appropriate, including shutting down enterprises. A few years ago, they closed a perlite shop at the Minsk construction materials plant, and recently shut down a foundry section at a major industrial plant. At a recent session of the City Soviet the commission asked the management of the local motor works to account for the delay in the construction of waste treatment facilities. A few months later the ma-

agement reported that the works had started up water recycling systems, slag settling tanks and oil-emulsion traps. On the deputies' initiative a special clause was added to the Republic's comprehensive Nature Conservation Programme for 1986—1990, under which more than 320 industrial enterprises and institutions will be transferred from Minsk.

How can a city resident contribute to the official nature conservation programme?

They can write letters to the City Executive Committee, newspapers and party bodies recommending measures for reducing noise pollution and raising sanitation standards and the greenery level (there are, today, 27 square metres of vegetation per resident in Minsk), or apply for an interview with government and party officials. Voters' mandates to deputies also get results. Thanks to such mandates Gorky Park and the birch grove on Antonovskaya Street are well maintained, and a new, 26 kilometre-long, hydro-technical project has been started up. A total of 16 million roubles have been earmarked for this project.

Refuse disposal is an important aspect of city ecology. What is being done in Minsk in this respect?

There is in Minsk a solid refuse processing plant. Waste water sediments are turned into organic fertilizers. Under the conventional technology of processing refuse into fodder compost, long in use in many cities, waste paper, which makes up the bulk of the refuse, provides carbon and food wastes—nitrogen. Their combination yields a bio-organic mass which matures in 48 hours. The gradual reduction in the amount of food wastes in the future gives rise to the problem of the missing «fuel» component. Minsk scientists suggested that food wastes be replaced with sewage rich in nitrogen. Their idea then incorporated in a pilot production plant with a capacity of 50,000 tons of compost a year. The productivity is low as yet. Minsk alone needs three times more compost. But this is only the beginning. Similar facilities of a considerably greater capacity are being developed for Minsk and other regional administrative centres of Byelorussia.

КОНКУРС МАГНІТАФОННЫХ ЗАПІСАЎ

«ЗОЛАТА» — БЕЛАРУСКАЙ ПЕСНІ

Фестывалі і конкурсы фальклору праходзяць у многіх краінах свету. У Балгарыі і Чэхаславакіі, у Югаславіі і Фінляндыі, у Іспаніі і ў Савецкім Саюзе рэгулярна праводзяцца спаборніцтвы спевакоў і музыкантаў з народа. Аўдыторыя слухачоў заўсёды тут шматлікая і зацікаўленая, бо шчырае і немудрагелістае, ды разам з тым адмысловае, яркае і паўнакроўнае народнае мастацтва даспадобы людзям з самымі рознымі густамі.

Дадатковыя магчымасці для выяўлення выразнасці сродкаў народнай музыкі дае сучасная гукатэхніка. З гэтага выходзілі і арганізатары Міжнароднага конкурсу магнітафонных запісаў «Прыз Браціславы». Упершыню ён праходзіў у 1970 годзе. Галоўная мэта конкурсу — параўнанне мастацкіх вынікаў розных радыёстанцый у галіне прапаганды музычнага фальклору. А ў ходзе падрыхтоўкі да яго ідзе пошук цікавых самабытных народных музыкантаў-выканаўцаў, наладжваецца абмен, а значыць узаемае ўзбагачэнне фальклорнымі каштоўнасцямі розных этнічных і рэгіянальных культур, супрацоўніцтва паміж радыёстанцыямі, папаўненне фанатэкаў.

«Прыз Браціславы» — вельмі папулярны конкурс, і сёлета зноў пацвердзілася яго высокая міжнародная рэпутацыя. У журы ўваходзілі спецыялісты з Аўстрыі, Балгарыі, Венгрыі, ГДР, Грэцыі, Ірландыі, Італіі, Румыніі, СССР, Фінляндыі, ФРГ, Чэхаславакіі, Югаславіі. Прадстаўнічы быў конкурс і па складу ўдзельнікаў: 34 радыёстанцыі з 14 еўрапейскіх краін адгукнуліся на запрашэнне арганізатараў і далі свае запісы для праслухоўвання. Наша краіна была прадстаўлена радыёстанцыямі Масквы, Кіева, Рыгі, Таліна, Мінска.

Як адбываліся сёлетнія спаборніцтвы? Як звычайна, па трох катэгорыях: «А» — запіс народнай песні ў аранжыроўцы для жаночага ці мужчынскага сольнага выканання і інструментальнага суправаджэння; «Б» — запіс фальклорнай музыкі ў аранжыроўцы для сольнага струннага музычнага інструмента; «Ц» — запіс аўтэнтычнага фальклору ў выкананні мужчынскай пёўчай групы.

Наша рэспубліка прадставіла на сёлетні конкурс шэсць запісаў, і два з іх атрымалі высокую ўзнагароду.

У катэгорыі «Ц» бронзавым медалём адзна-

чаны запіс балады паўднёвай Беларусі «А во-лы сівы» ў выкананні мужчынскага трыо з вёскі Мохаў Лоеўскага раёна Гомельскай вобласці. Пяюць у ансамблі старэйшыя жыхары вёскі, ім каля 75 гадоў. «Адкрылі» гэтак трыо студэнты Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі ў адной з летніх фальклорных экспедыцый.

Асаблівы поспех выпай на долю беларускай народнай песні «А ў нас сёння Купалачка» ў выкананні заслужанай артысткі БССР Валянціны Пархоменкі і аркестра народных інструментаў Мінскага інстытута культуры. Апрацоўка Мікалая Сіраты. Запіс гэты ацэньваўся па катэгорыі «А» і атрымаў адразу дзве ўзнагароды. Залатога медала ўдастоена спявачка за выканаўчае майстэрства, і залатым медалём адзначана музычная рэдакцыя Беларускага радыё за падрыхтоўку і выбар запісу (гэтую работу правяла, арганізаваўшы запіс, старшы рэдактар Таццяна Песнякевіч).

— Вельмі прыемна, калі наша беларуская песня, гэтая простая сялянчак, атрымлівае такую высокую ўзнагароду, — гаворыць Валянціна Пархоменка. — Я сапраўды адчуваю, што гэта ўзнагарода не мне, а песні нашай — такой шчырай і такой стрыманай, па-жыццёваму мудрай, багатай і фарбамі, і вобразамі, уласцівымі толькі беларускай народнай песні.

Калі б была жывая мая бабуля, я адвезла б медалёк ёй, бо менавіта дзякуючы ёй і дзякуючы маёй маці я палюбіла беларускую народную песню. Я, калі можна так сказаць, выйшла з яе, з гэтай песні. Яна мяне ўзгадвала, дала такія сілы, такое адчуванне свету і жыцця. Без народнай песні проста не змагла б жыць. Гэта як кісларод, патрэбны для дыхання, для нашага існавання.

Скончыліся конкурсныя хваляванні, але яшчэ не забылася тая асабліва прыўзнятая атмасфера, якая пануе на музычных спаборніцтвах. Папоўнілася наша фанатэка запісамі народнай музыкі з многіх краін Еўропы. І нашы, беларускія, запісы атрымалі пучэўку ў жыццё: цяпер іх будуць уключаць у свае праграмы еўрапейскія радыёстанцыі — удзельніцы конкурсу.

Аляксандра МЕЛЬНИКАВА,
член журы Міжнароднага радыёконкурсу «Прыз Браціславы».

МОВА ДРУЖБЫ ПРЫНОСІЦЬ ПЛЁН

Сёлета адкрыўся фестываль Індыі ў СССР. Савецкія людзі называюць яго святам даўжынёю ў год. У сваю чаргу фестываль СССР у Індыі атрымаў гасцінны прыём. Як адзін, так і другі фестываль — падзеі небывалыя. Абмен культурнымі дасягненнямі — адзін з галоўных напрамкаў фестывальных мерапрыемстваў.

У Беларусі наладжаны добрыя адносіны з індыйскім бокам. У Дэлі ў 1985 годзе ўпершыню на хіндзі выйшла анталогія «Сучасная беларуская паэзія», што з'явілася вынікам творчага супрацоўніцтва індыйскага паэта, перакладчыка савецкай паэзіі, лаўрэата прэміі імя Д. Нэру, доктара В. Сінгха з прафесарам Мінскага інстытута культуры даследчыкам літаратуры У. Няфёдавым, аўтарам прадмовы да анталогіі, які на працягу некалькіх год працаваў у якасці эксперта па савецкай літаратуры Цэнтра рускіх даследаванняў вядучага ўніверсітэта Індыі імя Д. Нэру: менавіта за стварэнне гэтага буйнейшага ў краіне Цэнтра ўніверсітэт быў узнагароджаны высокааўтарытэтай прэміяй Фонду імя Д. Нэру. Яна ўручаецца за ўклад у развіццё і ўмацаванне савецка-індыйскай дружбы.

У. Няфёдаў, раскрываючы свае асаблівасці беларускай лірыкі, зацікавіў індыйскага русіста дасягненнямі прызнаных паэтаў-суайчыннікаў, якія адлюстравалі ў вобразных формах і сацыялістычны лад жыцця, і агульначалавец-

кае каштоўнасці. Анталогія складаецца з твораў М. Танка, П. Панчанкі, Н. Гілевіча, А. Вярцінскага, С. Гаўрусёва, Р. Барадудзіна, В. Зуёнка, Я. Сіпакова, Г. Бураўкіна, А. Грачанікава, Д. Віцэль-Загнетавай. З'яўленне анталогіі было па вартасці адзначана беларускай і індыйскай грамадскасцю. Па запрашэнню праўлення Саюза пісьменнікаў БССР В. Сінгх павяваў у рэспубліцы, уважліва пазнаёміўся з яе культурай і вырашыў сканцэнтравацца на прапагандзе беларускай літаратуры ў Індыі, арганізаваўшы з гэтай мэтай «Форум аматараў беларускай літаратуры». Цяпер гэты форум створаны на базе ўніверсітэта імя Д. Нэру. Каардынатарам яго дзейнасці ў БССР выбраны ў Дэлі У. Няфёдаў.

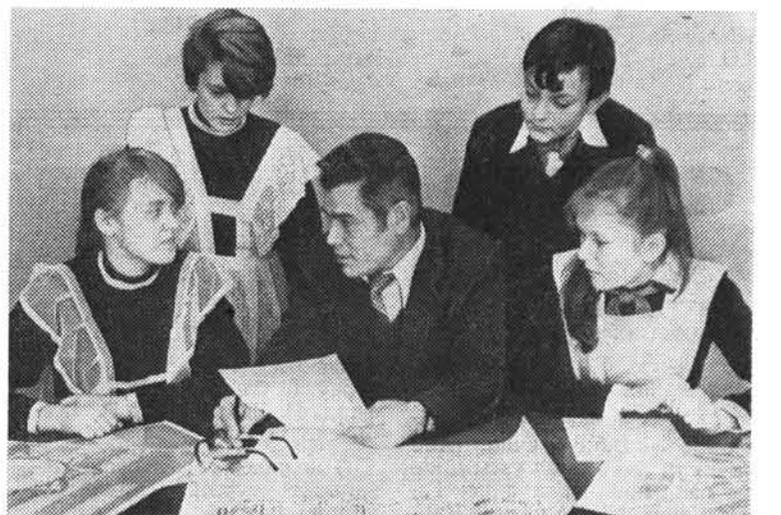
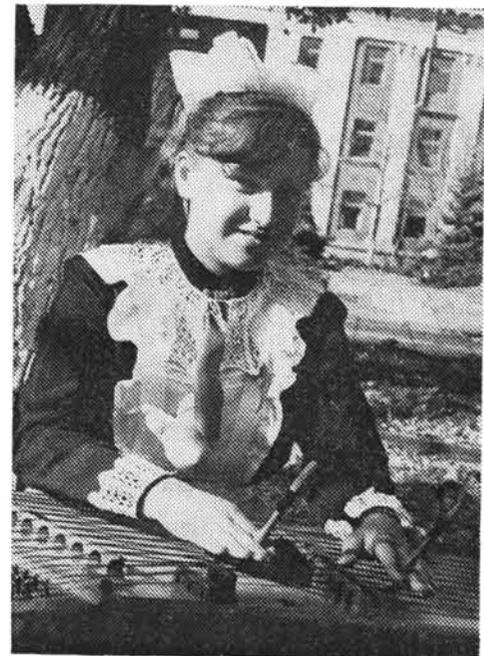
У Мінску ў выдавецтва «Мастацкая літаратура» рыхтуецца да выхаду ў свет кніга У. Няфёдава «Індыйскія дыялогі». Яна складаецца з гутарак з вядомымі прадстаўнікамі літаратуры вялікай і дружэлюбнай краіны — Н. Сінгхам, К. Н. Сінгхам, А. Прыгам, Аг'еам, Ш. Вармай, Б. Сахні, Р. Саксенай, Р. Сахаем, педагогамі і навучэнцамі Цэнтра рускіх даследаванняў, В. Сінгхам, які ва ўступе да кнігі піша: «Мы, індыйцы, ведаем, што савецкія людзі радуецца нашым поспехам, з павагай ставяцца да індыйскай культуры, дапытліва ўнікаюць у пошукі таленавітых прадстаўнікоў індыйскай творчай інтэлігенцыі. Кніга У. Няфёдава — яшчэ адно пацвярджэнне гэтага».

II. ПРАЗ год Мазырская дзіцячая філармонія адзначае свой першы значны юбілей. Яна пачала працаваць у снежні 1978 года і была тады ў рэспубліцы адзінай такой установай.

Дзіцячы мастацкія калектывы ёсць у кожнай школе, пры Палацах піянераў і школьнікаў, пры Палацах і Дамах культуры прадпрыемстваў. Сотні ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці розных узростаў, розных захапленняў. З іх выбіраюць самых лепшых, самых таленавітых. Каб атрымаць званне «артыст дзіцячай філармоніі», трэба прайсці адборачны конкурс, які праводзіць мастацкі савет. У горадзе філармонію прызналі вельмі хутка. Дзе якая ўрачыстасць, свята, часцей за іншых запрашаюць дзяцей. Гэта гаворыць і аб даволі высокім узроўні іх выканаўчага майстэрства, і аб цікава складзеных разнастайных праграмах. Дарэчы, разнастайная праграма — гэта ўжо якраз выкарыстанне магчымасцей філармоніі. Мазырская аб'ядноўвае харавыя калектывы, танцавальныя, духовыя аркестры і аркестр народных інструментаў, драматычныя гурткі, лялечны тэатр і мноства самых розных ансамбляў.

Акрамя канцэртнай дзейнасці, філармонія займаецца прапагандай музычнай культуры. Вельмі гучна сказана — прапаганда музычнай культуры. А прасцей — самі дзеці з адпаведнай падрыхтоўкай знаёмяць сваіх аднагодкаў і малышоў з асамі музыкі.

— Канешне, і для нас, і для слухачоў гэта не менш важна, чым тыя канцэрты, што мы даём, — расказвае кіраўнік вальеры Сярэбранікаў. — Дашкольнікі — наша змена. Імі будуць папаўняцца музычныя школы і філармонія. Школьнікі расказваем аб беларускай музыцы, аб творчасці

сучасных беларускіх і рускіх кампазітараў. Музыка і мастацтва вельмі многа даюць дзецям. Яны развіваюць інтэлект, выхоўваюць

любоў да прыгожага. За час існавання філармоніі артысты далі звыш 400 канцэртаў, на якіх пабывала больш за 50 тысяч глядачоў. Дзеці

ўдзельнічаюць у Рэспубліканскім тэлерадыёконкурсе «Чырвоныя гваздзікі» і не раз завабывалі званні лаўрэатаў. НА ЗДЫМКАХ: цымбалістка

Святлана РАПЕКА; юныя баяністы; вакальны ансамбль пасля выступлення ў дзіцячым кафе «Медзведзяна»; пасяджэнне мастацкага савета філармоніі.

ВЫПІСВАЙЦЕ «ГОЛАС РАДЗІМЫ»,

ГАЗЕТУ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ
З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ (БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Паважаныя замежныя чытачы «Голасу Радзімы»!

Хто з вас не ўспамінае родны край, дзе прайшлі гады вашага дзяцінства і юнацтва — сінявокую прыгажуню Беларусь, яе палі і лясы, свае родныя гарады і вёскі? І, напэўна, кожнаму цікава ведаць, якой стала за гэтыя гады наша рэспубліка, як жывуць сённяшыя суайчыннікі на Радзіме.

Атрымаць адказы на гэтыя пытанні многім з вас дапамагае «Голас Радзімы».

Газета знаёміць сваіх чытачоў з эканамічным, грамадска-палітычным і культурным жыццём рэспублікі, расказвае пра дзейнасць БССР на міжнароднай арэне;

пра важнейшыя падзеі ў Савецкай краіне;

па вашых просьбах публікуе матэрыялы пра сённяшні дзень родных вёсак і гарадоў.

Не абысціся без «Голасу Радзімы» і тым, каго цікавіць гісторыя роднага краю, жыццё і дзейнасць нашых слаўных землякоў.

Газета таксама прадставіць вам навінкі беларускай літаратуры, падкажа, дзе іх можна набыць.

Ці паклапаціліся вы аб тым, каб і ў наступным, 1988, годзе да вас у дом кожны тыдзень прыходзіла наша газета і прыносіла вам навіны з Беларусі?

Ці падпісаліся вы на «Голас Радзімы»?

Дапамогуць вам у гэтым фірмы і арганізацыі, якія прымаюць падпіску на савецкія газеты і часопісы ў краіне, дзе вы жывяце. Нагадваем іх адрасы.

АФГАНІСТАН

Baihaki Book Publishing
and Importing
Institute
Kabul, Afghanistan

АУСТРАЛІЯ

New Era Books & Records,
64-68 Shepherd Street,
Marrickville, N.S.W. 2204
New Era Bookshop
425 Pitt Street
Sydney NSW 2000

АУСТРЫЯ

Globus Vaz,
A-1206 Wien,
Höchstädtplatz, 3

АРГЕНТЫНА

Szmid Sergio
Directorio 486
1822 Valentin Alsina
Buenos Aires

БЕЛЬГІЯ

Association
Belgique — U.R.S.S.
21, rue du Meridien
1030 Bruxelles

БРАЗІЛІЯ

«Livreria Tecnocientifica»
Rua Conde de Sarzedas, 246
01512 São Paulo
«Ciencia e Paz»
Rua Senador Dantas 117
Sobre Loja 206
Centro CEP 20.031
Rio de Janeiro
«Livreria Valentina Rozov»
Rua 24 de Maio
35 3 Andar
Conjunto 312, São Paulo

ВЯЛІКАБРЫТАНІЯ

Central Books Ltd.
37 Gray's Inn Road
London W.C. IX 8PS
(Books in English)
Collet's Russian Bookshop
39 Museum Street
London W.C.1

ГАЛАНДЫЯ

«Pegasus Boekhandel»
Leidsestraat 25
1017 NT Amsterdam,

ГАНА

Science Spot Bookshop
P.O. Box 10331
Acera North Ghana

ТОГА

Librairie Populaire
B. P. 945
129 Boulevard Airculaire
Lome, Togo

ТУНІС

SO. TU. PRESS
3, rue du Maroc
Tunis, Tunisie

УГАНДА

Kataka Agencies
P.O. Box 4416
Kampala, Uganda

УРУГВАЙ

«Ediciones Pueblos Unidos»
Colonia 1191
Casilla de Correo 6622
Montevideo

ФРГ

W.E. Saarbach GmbH
Ausland-Zeitungshandel
5 Köln 1
Follerstrabe 2 —
Postfach 10 16 10
Kubon und Sagner
P.O. Box 34 01 08
D-8000 München 34

ФІНЛЯНДЫЯ

Akateeminen Kirjakauppa Oy
Subscription Department
Postilokero 128
99191 Helsinki 10

ФРАНЦЫЯ

Les Livres Etrangers, S.A.
10, Rue Armand-Moisaut
Cedex 15
75737-Paris, France

ШВЕЙЦАРЫЯ

Librairie Rousseau
14, rue J.-J. Rousseau
1201 Geneve
Pinkus genossenschaft
Froschgangasse 7
8025 Zurich 1

ШВЕЦЫЯ

Förbundet Sverige
Sovjetunionen
Box 15096
Katarinavägen 20, 1 tr
S-10465 Stockholm

ЭФІОПІЯ

«Kuraz Publishing Agency»
P.O. Box 30933
Addis-Ababa, Ethiopia

ГРЭЦЫЯ

Kultura
10, Tsimiski st.
Thessaloniki
Synchroni Epochi
Solonos, 130
Athens 145

Ali Abdul Mugni Str.
Sanaa, YAR

КАНАДА

Progress Books
71 Bathurst Street
3rd Floor
Toronto, Ont., M5V2P6
Librairie Nouvelles
Frontieres Inc.
185 rue Ontario est
Montreal, P.Q. H2X 1H5

Apartado Postal 42045
Mexico D.F. C.P. 06400
México

НИГЕРЫЯ

Kodak's Provision Stores
Bookshop
P.O. Box 48
Afikpo, Imo State

НОВАЯ ЗЕЛАНДЫЯ

Socialist Bookshops
P. O. Box 1987
Auckland 1, New Zealand
Gordon and Gotch (N.Z.)
Ltd.
P.O. Box 1959
Wellington, New Zealand

ПЕРУ

«Librerias y Distribuidoras
Cosmos y Siglo XX»
Av. Tacna No. 219
Lima 1, Perú

ЗША

Znание Book Store
5237 Geary Boulevard
San Francisco, 94118, CA
Victor Kamkin Bookstore, INC
12224 Parklawn Drive
Rockville, Maryland 20852

ТАНЗАНІЯ

Tanzania Standard
(Newspapers) Ltd.
P.O. Box 9033
Dar-es-Salaam, Tanzania

ЕГІПЕТ

AlAham
Al-Galaa Street
Cairo, T. ARE

ЗАІР

Inhecoco
B.P. 16513
Kinshasa 1, Zaire

ІНДЫЯ

Navchetan
Rani Jhansi Road
New Delhi 110055
Bingsha Shatabdi
75/C Park Street
Calcutta 700016

ІТАЛІЯ

Libreria Italia — U.R.S.S.
Piazza della
Repubblica, 47
00 185 Roma

ІСПАНІЯ

Libreria Rubinos
Alcala, 98
Madrid — 28009

ІЕМЕН

Dar al-Kalam
P. O. Box 1107

КЕНІЯ

Wanyee Bookshop Ltd.
P.O. Box 46815
Nairobi, Kenya

КАЛУМБІЯ

«Ediciones Suramérica Ltda»
Carrera 7 No. 22-44
piso 7
Aptd. aéreo 14470 y 8971
Bogotá D. E.
Colombia

КУВЕЙТ

Om Alkora Bookshop
P.O. Box 18130
Al-Farvanja
Kuwait

ЛІВАН

High Type S.A.R.L.
P.O. Box 11/6682
Beirut, Lebanon

МЕКСІКА

«Servicios Bibliograficos
Palomar S.A.»

СПОРТ

Матч на першынство свету па шахматах у Севільі дасягнуў сваёй кульмінацыі. Да завяршэння яго засталася згуляць сем партый, а лік нічыёны — 8,5:8,5 ачка. Але як бы ні скончыўся гэты цікавы паядынак, ясна адно: Гары Каспараў і Анатолій Карпаў падарылі шахматнаму свету мноства навінак, захапляючых, неардынарных пазіцый, роздумаў, спрэчак. Савецкія гросмайстры ў матчы падкрэслілі, што яшчэ не ўсе

ў гэтай старажытнай гульні вывучана, магчымасці яе неабмежаваныя.

У гэты ж час у Савецкім Саюзе праходзіць першынство краіны па шахматах сярод мужчын і жанчын. Тут, прыемна паведаміць, радуець беларускія майстры. Сярод лідэраў І. Смірын, В. Гельфанд, Р. Эйдэльсон і Э. Харавец.

З кожным годам расце аўтарытэт турніру армейскіх каманд памяці двойчы Героя Савецкага Саюза Л. Вяды па гандболу, які праходзіць у Мінску. І калі нядаўна ў гэтых спаборніцтвах удзельнічалі толькі спартсмены нашай краіны, то сёння

прыехалі госці з Венгры, ГДР, Польшчы, Балгарыі і Анголы. Праўда, яны не змаглі саставіць сур'ёзную канкурэнцыю нашым дружным. У фінал прабіліся СКА (Мінск), ЦСКА (Масква), СКА (Кіеў). Менавіта ў такім парадку яны і занялі прызавыя месцы.

Адначасова пяцёра мінскіх армейцаў удзельнічалі ў гульні на «Суперкубак» у ФРГ: Аляксандр Каршакевіч, Юрый Шаўцоў, Аляксандр Тучкін, Георгій Свірыдзенка і Канстанцін Шаравараў. Тут зборная Савецкага Саюза заняла другое месца. Апошні чэмпіянат сезона і мінчанін Ігар Жалязоўскі.

во свету ў бегу на 15 кіламетраў — правялі лёгкаатлеткі. Спаборніцтвы прайшлі ў Парыжы. Зборнай СССР дасталася другое месца. Прычым, найбольшую колькасць ачкоў у скарбонку нашай зборнай унесла мінчанка Кацярына Храмянкова, якая ў асабістым заліку была пятай.

Калі лёгкаатлеты завяршылі сезон, то канькабежцы яго толькі пачынаюць. Так, на катку Медэо прайшлі спаборніцтвы на прызы Савета Міністраў Казахскай ССР. Людмила Касцюкевіч з Магілёва выйграла забег на 500 метраў. Дамогся перамогі ў першых стартах сезона і мінчанін Ігар Жалязоўскі.

РЕДАКЦЫЯНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ

ПРАСПЕКТ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97,

33-02-80, 33-03-15,

33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага
Чырвонага Сцяга
друкарня выдавецтва
ЦК КП Беларусі.
Зак. № 1741